

2253

2928

1378

1477

ایران در آینه شاخص‌های
جهانی فرهنگی؛
وضعیت فرهنگی ایران
در پیمایش ارزش‌های جهانی

مرکز ملی مطالعات و تحقیقات فرهنگی

گزارش رصد فرهنگی ۷۱

اردیبهشت ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
شورای فرهنگ عمومی کشور

مرکز رصد فرهنگی کشور

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: ایران در آینه شاخص‌های جهانی فرهنگ؛ وضعیت فرهنگی ایران در پیمایش ارزش‌های جهانی

مدیر طرح: محمد اصغری

پژوهشگر: محمدامین صبوری

صفحه‌آرایی: حسین آذری

طراح جلد: رضا ذکی پور

نوبت چاپ: اول. بهار ۱۴۰۳

شمارگان: برای مخاطبان خاص

این نسخه به سفارش دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور تهیه شده است.

همه حقوق این اثر برای مرکز رصد فرهنگی کشور محفوظ است.
در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی‌عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶. www.ir cud.ir

گزارش رصد فرهنگی

(۷۱)

ایران در آینه شاخص‌های جهانی فرهنگ

وضعیت فرهنگی ایران در پیمایش
ارزش‌های جهانی

مرکز رصد فرهنگی کشور

اردیبهشت ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه.....
۹.....	ارزش‌های مذهبی.....
۱۱.....	ارزش‌های اجتماعی و هنجارها و کلیشه‌ها.....
۱۵.....	ارزش‌های اخلاقی.....
۱۷.....	سرمایه اجتماعی، اعتماد و عضویت سازمانی.....
۲۱.....	شادی و رضایت.....
۲۲.....	تصورات از امنیت.....
۲۶.....	تصورات از مهاجرت.....

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱: نمره اهمیت خدا در زندگی..... ۹
- جدول ۲: به کدام یک از موارد زیر اعتقاد دارید؟..... ۱۰
- جدول ۳: آیا مذهبی هستید؟..... ۱۰
- جدول ۴: نمره انجام مناسک مذهبی..... ۱۱
- جدول ۵: معنای اصلی دین چیست؟..... ۱۱
- جدول ۶: معنای اصلی دین چیست؟..... ۱۱
- جدول ۷: میزان اهمیت موارد زیر در زندگی خود را مشخص کنید..... ۱۲
- جدول ۸: پنج ویژگی مهم برای یادگیری کودکان در منزل..... ۱۲
- جدول ۹: میزان عدم مقبولیت افراد به عنوان همسایه..... ۱۳
- جدول ۱۰: کلیشه‌های خانوادگی..... ۱۴
- جدول ۱۱: کلیشه‌های جنسیت و کار..... ۱۴
- جدول ۱۲: نمره توجه کمتر به کار..... ۱۵
- جدول ۱۳: سه نگرش اساسی درباره تغییرات در جامعه..... ۱۵
- کل شیوه سازمان‌دهی جامعه ما باید با اقدام انقلابی به طور اساسی تغییر کند..... ۱۵
- جامعه ما باید به تدریج با اصلاحات بهبود یابد..... ۱۵
- جامعه کنونی ما باید شجاعانه در برابر همه نیروهای برانداز دفاع شود..... ۱۵
- جدول ۱۴: فکر می‌کنید اقدامات زیر چقدر توجیه‌پذیر هستند؟..... ۱۶
- جدول ۱۵: آیا فکر می‌کنید که دولت کشور شما باید حق انجام کارهای زیر را داشته باشد؟..... ۱۷
- جدول ۱۶: به اکثر مردم می‌توان اعتماد کرد یا اینکه باید در برخورد با مردم بسیار مراقب بود؟..... ۱۸
- جدول ۱۷: به افراد هریک از این گروه‌های مختلف تا چه میزان اعتماد دارید؟..... ۱۸
- جدول ۱۸: چقدر به افراد گروه‌های مختلف اطمینان دارید؟..... ۱۹
- جدول ۱۹: وضعیت عضویت خود در سازمان‌های داوطلبانه..... ۲۰
- جدول ۲۰: در کل، شاد و راضی هستید؟..... ۲۱
- جدول ۲۱: نمره احساس رضایت..... ۲۱
- جدول ۲۲: در ۱۲ ماه گذشته، هرچند وقت یک بار شما یا خانواده‌تان...؟..... ۲۲

- جدول ۲۳: نمره بهبود وضعیت فرزندان نسبت به والدین در سن مشابه..... ۲۲
- جدول ۲۴: این روزها چقدر احساس امنیت می‌کنید؟..... ۲۲
- جدول ۲۵: آیا شما یا خانواده‌تان در طول یک سال گذشته قربانی جنایت شده‌اید؟..... ۲۲
- جدول ۲۶: موارد زیر چند بار در محله شما اتفاق می‌افتد؟..... ۲۳
- جدول ۲۷: کدام‌یک از کارهای زیر را به دلایل امنیتی انجام داده‌اید؟..... ۲۳
- جدول ۲۸: تا چه حد درباره شرایط زیر نگران هستید؟..... ۲۴
- جدول ۲۹: بین آزادی و امنیت کدام‌یک را انتخاب می‌کنید؟..... ۲۵
- جدول ۳۰: اگر جنگی رخ بدهد، آیا حاضرید برای کشور خود بجنگید؟..... ۲۶
- جدول ۳۱: تأثیر مهاجران بر توسعه کشورتان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟..... ۲۶
- جدول ۳۲: درباره موضوع مهاجرت و تأثیر آن بر توسعه کشور، نظرتان درباره گزاره‌های زیر چیست؟..... ۲۷
- جدول ۳۳: میزان اجازه دولت برای باز گذاشتن یا بستن درهای کشور به روی مهاجران و کارگران خارجی..... ۲۷

مقدمه

در دهه‌های اخیر، مطالعات ارزش‌های جوامع به‌عنوان یکی از زمینه‌های حائز اهمیت در تحقیقات علوم اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است. ارزش‌ها به‌عنوان مبانی فکری و روحیه‌هایی که نظام آرزوها، گرایش‌ها و اولویت‌های افراد و جوامع را شکل می‌دهند، نقش بسزایی در شکل‌گیری رفتارها و تصمیم‌گیری‌های اجتماعی دارند. یکی از پژوهش‌های گسترده و بین‌المللی در این زمینه، پیمایش ارزش‌های جهانی^۱ است. این پروژه را مؤسسه پیمایش ارزش‌های جهانی با همکاری تیم‌های تحقیقاتی بین‌المللی انجام می‌دهد. این پروژه به‌منظور بررسی تحولات فرهنگی و ارزش‌های مردم در سراسر جهان تأسیس شده است. «پیمایش ارزش‌های جهانی» تغییرات گسترده‌ای که در آرزوها و باورهای مردم درباره زندگی رخ می‌دهد را نشان می‌دهد. این مؤسسه برای نظارت بر این تحولات، هفت دوره نظرسنجی EVS/WVS را از سال ۱۹۸۱ تا ۲۰۲۰ اجرا کرده است. در این نظرسنجی، نمونه‌های ملی که نماینده هر جامعه هستند، با استفاده از یک پرسشنامه استاندارد که حمایت از دموکراسی، مدارا با خارجی‌ها و اقلیت‌های قومی و حمایت از جامعه را اندازه‌گیری می‌کند، مورد مصاحبه قرار می‌گیرند.

1. World Values Survey (WVS)

آخرین دوره از این پیمایش‌ها (WVS-7) در سال ۲۰۱۷ آغاز شده و تا اواسط سال ۲۰۲۰ در ۷۷ کشور و جامعه در تمام قاره‌های جهان انجام شده است. این نظرسنجی در کشورهای مختلفی از جمله آندورا، آرژانتین، استرالیا، ایالات متحده، ویتنام و زیمبابوه اجرا شده است. تمامی کشورهای مورد بررسی، از طریق نمونه‌گیری تصادفی معتبر با حجم نمونه بین ۱۰۰۰ تا ۳۲۰۰ پاسخ‌دهنده انتخاب شده‌اند. این پیمایش در ایران در دو ماه مارس و آوریل ۲۰۲۰ یعنی تقریباً اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹ انجام شده است. مجموعه داده WVS-7 شامل بیش از ۳۰۰ شاخص است که براساس پرسشنامه استاندارد WVS-7 تهیه شده است و در تمامی کشورها به یک شکل استاندارد شده است. تمامی داده‌های WVS-7 (۲۰۱۷-۲۰۲۰) و سری‌های زمانی مربوط به سال‌های ۱۹۸۱ تا ۲۰۲۰ به صورت رایگان در دسترس عموم قرار دارند. رانلد انگلهارت مدیر این پروژه، به‌عنوان یکی از محققان برجسته در حوزه سیاست و همچنین مطالعات ارزش‌ها و فرهنگ، با تأکید بر اهمیت تحقیقات بین‌المللی در این زمینه معتقد است که پیمایش ارزش‌های جهانی به‌عنوان یک ابزار قدرتمند برای درک و تجزیه و تحلیل تحولات ارزشی در جوامع مختلف به کار می‌رود. روش پیمایش ارزش‌های جهانی در این پروژه، با استفاده از پرسشنامه‌ای استاندارد، دربرگیرنده و گسترده صورت گرفته است. نمونه‌های تصادفی از جامعه‌های مختلف در سراسر جهان به‌عنوان نمونه‌های پژوهش در نظر گرفته شده‌اند. این پرسشنامه شامل سؤالاتی دربارهٔ محورهای پروژه است. محورهای پیمایش عبارت‌اند از:

- ارزش‌های اجتماعی، هنجارها، کلیشه‌ها؛

● خوشبختی و رفاه؛^۲

● سرمایه اجتماعی، اعتماد و عضویت سازمانی^۳؛

1. Social Values, Norms, Stereotypes

2. Happiness and Wellbeing

3. Social Capital, Trust and Organizational Membership

- ارزش‌های اقتصادی^۱؛
- تصورات از فساد^۲؛
- تصورات از مهاجرت^۳؛
- تصورات از امنیت^۴؛
- شاخص پست ماتریالیسم^۵؛
- تصورات از دانش و فناوری^۶؛
- ارزش‌های مذهبی^۷؛
- ارزش‌های اخلاقی^۸؛
- منافع سیاسی و مشارکت سیاسی^۹؛
- فرهنگ سیاسی و رژیم‌های سیاسی^{۱۰}.

این نظرسنجی از روش مصاحبه‌چهره‌به‌چهره و استفاده از پرسشنامه‌ها برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده می‌کند. برخی از مهم‌ترین نکات درباره روش‌های نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده این پیمایش، عبارت‌اند از:

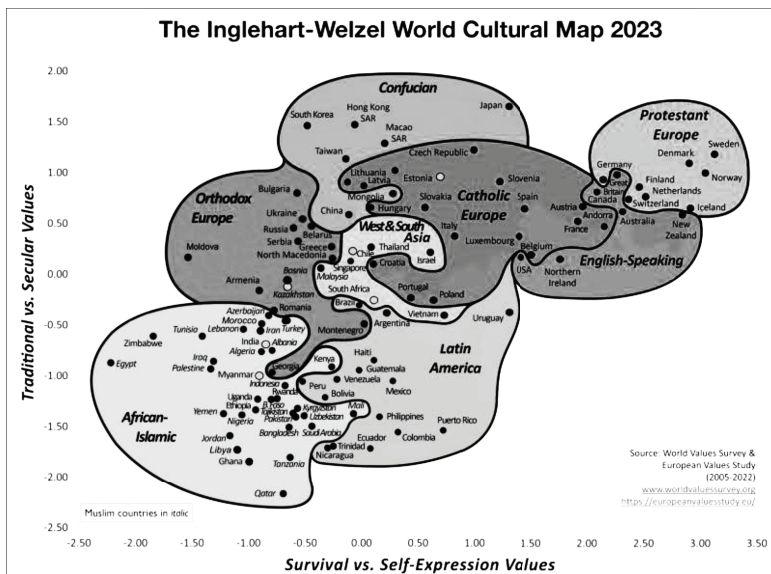
۱. پرسشنامه نظرسنجی: WVS ملتزم به اجرای کامل و دقیق پرسشنامه مشترک در تمام کشورهای مورد بررسی است. هرگونه تغییر یا حذف در حداکثر ۱۲ سؤال از پرسشنامه اصلی را باید کمیته علمی تأیید کند.

۲. نمونه‌گیری: حداقل اندازه نمونه در بیشتر کشورها ۱۲۰۰ است. نمونه باید از تمام افراد بالای ۱۸ سال ساکن در خانه‌های هرکشور نمایندگی کند. روش نمونه‌گیری می‌تواند کاملاً تصادفی یا ترکیبی از روش تصادفی شد.

-
1. Economic Values
 2. Perceptions of Corruption
 3. Perceptions of Migration
 4. Perceptions of Security
 5. Index of Post materialism
 6. Perceptions about Science and Technology
 7. Religious Values
 8. Ethical Values
 9. Political Interest and Political Participation
 10. Political Culture and Political Regimes

۳. روش جمع‌آوری داده: روش اصلی جمع‌آوری داده در نظرسنجی WVS، مصاحبهٔ چهره‌به‌چهره در محل سکونت پاسخ‌دهنده است. پرسش‌ها می‌توانند به صورت سنتی در قالب پرسشنامهٔ کاغذی یا با استفاده از روش CAPI (مصاحبهٔ شخصی با کمک رایانه) ثبت شوند.

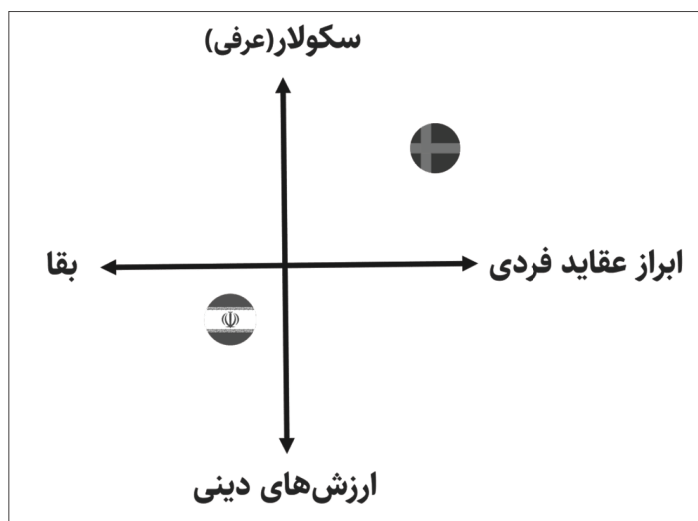
۴. فعالیت میدانی: سازمان‌های حرفه‌ای از افراد به مدت محدودی با استفاده از پرسشنامه‌های یکسان مصاحبه می‌کنند. هرکشور یک محقق اصلی دارد که مسئول انجام نظرسنجی با رعایت قوانین و آیین‌نامه‌های تعیین شده است. پس از جمع‌آوری داده‌ها، پالایش داده‌ها صورت می‌گیرد و اطلاعات شامل تحلیل‌ها، گزارش‌ها، مقالات و قرار می‌گیرد. این اطلاعات شامل تحقیقاتی WVS آن را تهیه می‌کند. انگلهارت کارها و مقالات بسیاری در زمینهٔ مدرنیزاسیون، تغییر فرهنگی، دموکراسی و ارتباطات جهان‌وطنی داشته است. او تأثیرات توسعهٔ اقتصادی، نظام‌های دولتی رفاهی و صلح بین قدرت‌های بزرگ بر انگیزه‌های انسانی را بررسی کرده است و نظریه‌هایی دربارهٔ نقش جنسیت، اصول جنسی، نقش دین، رفتار اقتصادی و گسترش دموکراسی ارائه کرده است. رانلد انگلهارت و کریستین وزل با استفاده از داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی، کشورها را براساس نزدیکی ارزش‌ها و نگرش‌های فرهنگی در کنار هم قرار دادند تا نقشهٔ جدیدی از جهان ارائه کنند. آن‌ها استدلال کردند دو بُعد (محور) عمدهٔ تنوع فرهنگی در میان تمام ملت‌ها مشترک است: ارزش‌های سنتی (مذهبی) در مقابل ارزش‌های سکولار و عقلانی؛ و دیگری ارزش‌های بقا در مقابل ارزش‌های ابراز و تصریح عقاید فردی. این مدل تحت‌عنوان نقشهٔ فرهنگی انگلهارت و وزل^۱ معروف شده است:

شکل ۱: نقشه فرهنگی انگلهارت و ولزل ۲۰۲۳

از نظر انگلهارت ارزش‌های سنتی ملتزم اهمیت دین، پیوند والدین و فرزند، احترام به اقتدار و ارزش‌های سنتی خانواده هستند. افرادی که از این ارزش‌ها استقبال می‌کنند، طلاق و سقط جنین و خودکشی را رد می‌کنند. این جوامع سطح بالایی از غرور ملی و نگاه ملی‌گرایانه دارند. ارزش‌های سکولار و عقلانی در مقابل ارزش‌های سنتی قرار دارند. در این جوامع تأکید کمتری بر مذهب، ارزش‌های سنتی خانواده و اقتدار وجود دارد. طلاق و سقط جنین و مرگ خودخواسته در این جوامع قبح چندانی ندارند. ارزش‌های بقا بر امنیت اقتصادی و فیزیکی تمرکز دارد. این امر با دیدگاه نسبتاً قوم‌گرایانه و سطوح پایین اعتماد و مدارا میان افراد جامعه مرتبط است. ارزش‌های بقا بر تأکید روی امنیت اقتصادی و فیزیکی تمرکز دارند. این موضوع مرتبط با دیدگاه نسبتاً قوم‌گرایانه و سطح پایینی از اعتماد و مدارا بین افراد جامعه است. در مقابل ارزش‌های ابراز وجود (عقاید فردی)

اولویت بالایی به حفاظت از محیط‌زیست، افزایش تحمل خارجی‌ها، برابری جنسیتی، نگرش‌های جنسی متفاوت و تمایل برای مشارکت در تصمیم‌گیری در زندگی اقتصادی و سیاسی می‌دهد.

شکل ۲: محورهای نقشه فرهنگی انگلهارت و ولزل

نقشه فرهنگی جهانی نشان می‌دهد که جوامع در این دو بعد قرار دارند. حرکت به سمت بالا در این نقشه نشان‌دهنده تغییر از ارزش‌های سنتی به عقلانی و سکولار است و حرکت به سمت راست نشان‌دهنده تغییر از ارزش‌های بقا به ارزش‌های خودبیانگری است. این تحقیقات نه تنها نقش مهمی در شناخت و فهم بهتر فرهنگ‌ها و ارزش‌های جهانی دارند، بلکه به سیاست‌گذاران، تحلیلگران اجتماعی و سایر علاقه‌مندان در ارتقای سطح آگاهی از تحولات فرهنگی در جوامع مختلف کمک می‌کنند. باید گفت این پیمایش با توجه به اهمیت بسیار زیادش از نظر محافل دانشگاهی می‌تواند نمونه‌ای مهم از نوع نگاه جهان به ایران و ارزش‌های ایرانی باشد. هدف اصلی این بخش از گزارش نشان‌دادن این نوع نگاه به جامعه ایران است.

پیمایش ارزش‌های جهانی به‌عنوان یکی از ابزارهای مطالعه فرهنگ و ارزش‌ها می‌تواند اطلاعاتی مفید درباره وضعیت فرهنگی جوامع جهان ارائه دهد. با این حال در تفسیر نتایج این پیمایش، لازم است توجه شود که مفاهیم و ارزش‌هایی که در آن بررسی می‌شوند، ممکن است با قوانین و ارزش‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تفاوت داشته باشند. به‌عنوان مثال، در برخی از ارزش‌هایی که در این پیمایش بررسی شده‌اند مانند آزادی جنسی، رفتارهای اجتماعی و نظریات مذهبی و دینی ممکن است با قوانین و ارزش‌های اسلامی که در جمهوری اسلامی ایران تعیین شده است، در تضاد باشد. برخی انتقادات دیگر به این پیمایش عبارت‌اند از:

- تعریف ارزش؛ یکی از انتقادات مطرح شده درباره پیمایش ارزش‌های جهانی، مربوط به تعریف ارزش است. تعریف ارزش به‌عنوان مبنایی که براساس آن ارزش‌ها اندازه‌گیری می‌شوند، موضوعی پیچیده است. برخی منتقدان معتقدند که پیمایش ارزش‌های جهانی توانایی تعریف دقیق و کاملی از ارزش‌ها را ندارد و این باعث می‌شود که نتایج آن به‌ناچار ناکامل و ناصحیح باشند.
- در نظر گرفتن تنوع فرهنگی؛ یکی از مشکلات پیمایش ارزش‌های جهانی، در نظر گرفتن تنوع فرهنگی در جوامع مختلف است. این پیمایش ارزش‌ها را براساس الگوها و معیارهای غربی بررسی می‌کند و به‌طور ناخواسته به فرهنگ محوری بودن می‌انجامد. این مسئله می‌تواند منجر به تحجر در تفسیر نتایج و نادیده گرفتن تفاوت‌ها و پیچیدگی‌های فرهنگی در جوامع دیگر شود.
- تعارض با مقاصد سیاسی؛ برخی از انتقادات مطرح شده درباره پیمایش ارزش‌های جهانی، به تعارض آن با مقاصد سیاسی و منافع برخی کشورها اشاره می‌کنند. این پیمایش می‌تواند به‌عنوان ابزاری برای تحقیقات و بررسی‌های سیاسی استفاده شود؛ اما ممکن است در برخی موارد به‌عنوان ابزاری برای ارائه

دیدگاه‌های سیاسی و توجیه تصمیمات سیاسی مورد استفاده قرار گیرد. این مسئله می‌تواند برای تحلیل‌های بی‌طرفانه و شفافیت در مطالعه ارزش‌ها مشکلاتی ایجاد کند. در این گزارش سعی شد از مواردی که دچار چنین دامی هستند، احتراز شود و بیشتر به ارزش‌هایی پرداخته شود که کمتر مورد سوءاستفاده سیاسی قرار می‌گیرند تا بتوان به نتایج اعتماد کرد. در ضمن تمام نتایج و داده‌ها با داده‌های مراکز رصد داخلی مقایسه شده است.

● در نظر نگرفتن دین و اعتقادات؛ انتقاد دیگری که مطرح می‌شود، در نظر نگرفتن دین و اعتقادات در پیمایش ارزش‌های جهانی است. رویکرد سکولار این پیمایش یک انتقاد جدی به آن است. این وضعیت وقتی وخیم می‌شود که انگلهارت در نظریه نقشه فرهنگی، سکولار بودن جوامع را به عنوان یکی از دو محور تحلیل خود قرار می‌دهد.

بنابراین هنگام بررسی پیمایش ارزش‌های جهانی ممکن است نگرانی‌ها و انتقاداتی درباره تطابق آن با ارزش‌ها و قوانین داخل وجود داشته باشد. در این حالت، تحلیل نتایج و تفسیر آن‌ها نیازمند نگاهی نقادانه و تعامل با دیگر دیدگاه‌هاست تا بتوان به درستی ارزیابی کرد که آیا این پیمایش قادر به تفسیر و تبیین وضعیت فرهنگی و ارزشی ایران است یا خیر. در همین راستا در میان ارزش‌های مطرح شده در این پیمایش گزینه‌های انجام گرفته است تا ارزش‌هایی مورد بررسی و استفاده قرار گیرند که ضمن سوگیری کمتر، با قالب پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (موج چهارم) تطابق بیشتری داشته باشند.

همچنین این بررسی با هدف این بخش از گزارش که بررسی نگاه جهانیان به وضعیت فرهنگی ایران است، مطابقت دارد. همان‌طور که گفته شد با توجه به تأثیرات گسترده و چشمگیری که پیمایش ارزش‌های جهانی بر روند تحقیقات فرهنگی و ارزشی داشته است، در این گزارش ضمن بررسی وضعیت فرهنگی ایران در پیمایش ارزش‌های جهانی، تلاش اصلی ما در نمایش نگاه جهانیان در محافل دانشگاهی به وضعیت ارزش‌ها در ایران است.

همچنین از طریق بررسی نتایج و تحلیل‌های این پیمایش، تلاش خواهیم کرد تا وضعیت فرهنگی ایران در مقایسه با سایر کشورها و مناطق جهان را به تفصیل مورد بررسی قرار داده و تحولات و الگوهای ارزشی در جامعه ایران را بررسی کنیم. این تحلیل‌ها و نتایج به ما کمک خواهند کرد تا درک بهتری از وضعیت فرهنگی و ارزشی ایران در پیمایش ارزش‌های جهانی داشته باشیم و بازتابی دقیق‌تر از تحولات جامعه به دست آوریم. در این گزارش پس از گزینش محورها و سؤالات مورد نظر در پیمایش ارزش‌های جهانی، در همه سؤالات با توجه به نتایج براساس میانگین وزنی و با توجه به جهت مثبت یا منفی پاسخ‌ها نمره‌دهی انجام شد، چنان‌که درباره هر سؤال پاسخ‌ها در محدوده ۱۰ - تا ۱۰+ قرار گرفته‌اند تا بتوان گویه‌ها را مقایسه پذیر کرده و نتایج کشور را با سایر نقاط و میانگین جهانی مقایسه کرد. در گزارش به جای صرف اعلام نتایج، به این نمرات استناد شده است و در هر محور سعی شده است وضعیت سال ۲۰۲۰ ایران و جهان مقایسه شود. همچنین تلاش شد تا نتایج این پیمایش با نتایج پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (موج چهارم) مقایسه شود تا ضمن اطمینان از داده‌ها، روند تغییرات ارزش‌های اجتماعی مشخص بشود.

ارزش‌های مذهبی^۱

جدول ۱: نمره اهمیت خدا در زندگی

جهان	ایران
۴/۱	۸/۵

طبق داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی می‌توان چنین نتیجه گرفت که ایرانیان از نظر اعتقادی برای دین و خدا ارزش بالایی قائل هستند، چنان‌که اهمیت خدا در زندگی ایرانیان نسبت به میانگین جهانی بیش از دو برابر است. همچنین ایشان در اعتقاد به خدا، معاد، جهنم و بهشت به‌طور متوسط ۲ تا ۳ نمره بیشتر از میانگین جهانی سهم دارند.

جدول ۲: به کدام یک از موارد زیر اعتقاد دارید؟

جهان	ایران	موارد
۷/۸	۹/۹	خداوند
۶/۱	۹/۱	زندگی پس از مرگ
۵/۶	۸/۸	جهنم
۶/۵	۹/۲	بهشت

ایرانیان خود را افرادی مذهبی می‌دانند و رواج آتئیسم در ایران نسبت به میانگین جهان یک نهم است. البته این نتایج در داده‌های پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (موج چهارم) متفاوت است و در این پیمایش میزان مذهبی بودن مردم به اذعان خودشان کمتر شده است.

جدول ۳: آیا مذهبی هستید؟

جهان	ایران	موارد
۶	۸/۳	فرد مذهبی هستید
۲/۸	۱/۴	شخص مذهبی نیستید
۰/۹	۰/۱	یک آتئیست هستید

با وجود قرارداد داشتن ایران در میان معتقدترین کشورها؛ اما در موضوع مناسک ایران جایگاه فوق‌العاده‌ای ندارد. این امر در میزان شرکت ایشان در مراسم‌های مذهبی مشخص می‌شود که تقریباً با میانگین جهانی برابر است. البته در موضوع نماز و دعا، ایران همچنان فاصله قابل توجهی با میانگین جهانی دارد؛ اما نسبت به دیگر کشورهای اسلامی یا کشورهای دین‌دارتر در جایگاه پایین‌تری قرار دارد.

جدول ۴: نمرهٔ انجام مناسک مذهبی

جهان	ایران	موارد
۴/۶	۵/۵	شرکت در مراسم مذهبی
۵/۹	۸/۳	نماز و دعا خواندن

در اثبات اینکه مناسک مذهبی برای ایرانیان در نگرش‌های مذهبی جایگاه دسته دومی دارد، باید گفت که ایرانیان معنای دین‌داری را بیش از پیروی از هنجارها و مراسم‌های دینی، نیکی به مردم را معنای اصلی دین می‌دانند و در این اعتقاد حتی نسبت به میانگین جهانی نیز جلوتر هستند.

جدول ۵: معنای اصلی دین چیست؟

جهان	ایران	موارد
۲/۸	۱/۷	پیروی از هنجارها و مراسم دینی
۶/۸	۷/۲	نیکی کردن به مردم

در پایان خوب است بدانیم نگاه ایرانیان به دین بیش از میانگین جهانی اخروی است. درحالی‌که نگاه مذهبی جهانیان بیشتر با عبارت دین دنیوی همخوان است؛ ولی در ایران سهم توجه به اخروی یا دنیوی بودن دین تقریباً برابر است و این تفاوت را می‌توان در جدول شماره ۶ به‌خوبی مشاهده کرد.

جدول ۶: معنای اصلی دین چیست؟

جهان	ایران	نمره موافقت
۲/۹	۴/۴	معنا بخشیدن به زندگی پس از مرگ
۶/۵	۴/۶	معنا بخشیدن به زندگی در این دنیا

ارزش‌های اجتماعی و هنجارها و کلیشه‌ها^۱

در جامعه ایرانی همچون کلیت جهان، مهم‌ترین امر در زندگی خانواده و سپس کار است. رتبه بعد در ایران به مذهب تعلق دارد که در جهان جایگاه جدی‌ای از لحاظ اهمیت ندارد. کم‌اهمیت‌ترین موضوع در بین موارد پرسش، سیاست است.

1. Social Values, Norms, Stereotypes

جدول ۷: میزان اهمیت موارد زیر در زندگی خود را مشخص کنید

جهان	ایران	نمره اهمیت
۹/۴	۹/۶	خانواده
۶/۵	۸/۴	کار
۳/۴	۷/۶	مذهب
۵/۳	۶/۱	اوقات فراغت
۵/۸	۴/۵	دوستان
-۰/۸	۰/۹	سیاست

از نظر ایرانیان مهم‌ترین ویژگی‌ها برای یادگیری کودکان در منزل به ترتیب احساس مسئولیت، اراده قوی و پشتکار، ادب و ایمان است. صرفه‌جویی، قدرت تخیل و استقلال آخرین ویژگی‌ها هستند. در بیشتر این موارد ورتبه‌بندی آن تفاوت قابل توجهی با جهان وجود دارد که نشان از اولویت‌های متفاوت ایرانیان دارد.

جدول ۸: پنج ویژگی مهم برای یادگیری کودکان در منزل

جهان	ایران	نمره اهمیت
۶/۴	۶/۳	احساس مسئولیت
۳/۳	۵/۷	اراده قوی و پشتکار
۷/۷	۵/۶	با ادب بودن
۳/۴	۵/۵	با ایمان بودن
۵/۳	۴/۵	سخت‌کوشی
۶/۳	۴/۱	مدارا و احترام به دیگران
۲/۸	۴/۱	خودخواه نبودن
۳/۱	۳/۴	حرف‌شنوی و فرمان‌برداری
۴/۲	۳/۳	استقلال
۲/۱	۲/۷	قدرت تخیل
۳	۲/۶	صرفه‌جویی، پس‌انداز پول و کالا

ایرانیان با آنکه در شاخص اعتماد به گروه‌های مختلف، وضعیت بدی ندارد و از میانگین جهانی نیز بالاتر است؛ اما سخت‌ترین این گروه‌ها را به‌عنوان همسایه، کسی بتواند با او زندگی کرد، می‌پذیرند. ایران به‌طور میانگین از نظر عدم‌مقبولیت گروه‌های زیر برای همسایگی ۲/۴ نمره از میانگین جهانی بالاتر است که شاید بتوان از رواداری پایین ایرانیان را نتیجه‌گیری کرد. در داده‌های پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان نیز شاهد این بودیم که ایرانیان بیشتر ترجیح می‌دهند با گروه‌های شبیه خود ازدواج کنند و این امر تأییدی بر ادعای پیش است.

نکته قابل توجه دیگر در این آمار نگرش بسیار منفی به افرادی که ایدز دارند است. در حالی که در جهان چنین نگرشی با این شدت رایج نیست. نگرش منفی به هم‌باشی نیز نشان از اهمیت ارزش‌های سنتی ایرانیان دارد. نکته جالب توجه دیگر نگرش به مهاجران است که به‌طور مفصل در بخش مهاجرت توضیح داده شده است. اگرچه نگرش ایرانیان به مهاجران و امر مهاجرت به‌طور کلی بهتر از جهان است؛ اما مجدداً پذیرش ایشان به‌عنوان همسایه دشوارتر رخ می‌دهد. به‌نظر می‌رسد دلیل این تفاوت‌ها ارزش و جایگاه مسئله همسایگی در ایران است که باید سنجیده شود.

جدول ۹: میزان عدم‌مقبولیت افراد به‌عنوان همسایه

جهان	ایران	موارد
۶/۸	۹	مشروب‌خواران افراطی
۸/۳	۸/۷	معتادان
۳/۸	۸/۲	افرادى که ایدز دارند
۲/۳	۷/۶	زوج‌های مجرد که با هم زندگی می‌کنند
۲/۱	۴/۲	مهاجران، کارگران خارجی
۱/۷	۳/۴	افراد با مذهب متفاوت
۱/۵	۳/۱	افرادى که به زبان دیگری صحبت می‌کنند
۱/۶	۲/۸	افراد از نژادهای دیگر

به‌نظر می‌رسد تقویت خانواده به‌خصوص از طرف والدین در ایران یک ارزش محسوب می‌شود. در داده‌های پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان نیز مادری به‌عنوان یک فضیلت شناخته شده است و خانه‌داری قدر دانسته شده است. در همان آن درباره کارکردن در میان مردم دوستگی وجود دارد و این مسئله نسبت به گذشته در نگاه ایرانی دچار تغییر شده است.

جدول ۱۰: کلیشه‌های خانوادگی

جهان	ایران	موارد
۶	۷/۱	یکی از اهداف اصلی من در زندگی سربلندکردن پدر و مادرم بوده است
- ۰/۶	۱	وقتی مادری کار می‌کند، بچه‌ها رنج می‌برند
۱/۱	۳/۱	بچه‌دار شدن در قبال جامعه یک وظیفه است
۴/۵	۲/۴	کودکان بزرگ‌سال موظف‌اند مراقبت‌های طولانی مدت از والدین خود را فراهم کنند
۱/۹	۳/۸	خانه‌دار بودن به همان اندازه کارکردن با دستمزد رضایت‌بخش است

نگاه جهانیان نسبت به برابری جنسیتی از ایرانیان شدیدتر است؛ اما چنین نیست که ایرانیان نگرشی منفی به این امر داشته باشند و جامعه را فقط با مدیریت و پیشرفت مردان پذیرا باشند. این مسئله در پیمایش‌های داخلی نیز اثبات شده است و با مرور زمان نگاه ایرانیان به زنان در حال مساعدتر شدن است.

جدول ۱۱: کلیشه‌های جنسیت و کار

جهان	ایران	نمره موافقت
- ۱/۳	۰/۹	به‌طور کلی، مردان رهبران سیاسی بهتری نسبت به زنان هستند
- ۳/۹	- ۰/۳	تحصیلات دانشگاهی برای یک پسر مهم‌تر از یک دختر است
- ۲/۱	۰/۱	در مجموع مردان مدیریت کسب‌وکار بهتری نسبت به زنان دارند
۳/۹	۴/۷	افرادی که کار نمی‌کنند، تنبل می‌شوند
۴/۱	۵/۱	کار یک وظیفه در قبال جامعه است
۲/۲	۱/۶	کار همیشه باید در اولویت باشد، حتی اگر به معنای زمان خالی کمتر باشد

درباره فرهنگ کار نیز جالب است بدانیم کار برای ایرانیان ارزش و جایگاه مهم‌تری نسبت به میانگین جهانی دارد و شاهد آن داده‌های دو جدول پیش رو و گذشته است. ایرانیان مخالف توجه کمتر به شغل هستند و کار را یک وظیفه اجتماعی می‌دانند.

جدول ۱۲: نمره توجه کمتر به کار

جهان	ایران	نمره موافقت
-۱/۶	-۶/۱	توجه و اهمیت کمتر شغل در زندگی

در پایان خوب است بدانیم که از نظر ایرانیان برای اصلاح وضعیت جامعه اقدامات انقلابی و ناگهانی مفید نیستند، درحالی که در جهان نگاه مثبت‌تری به اقدامات انقلابی وجود دارد. جامعه ایران طبق پیمایش ارزش‌های جهانی بیشتر سعی در محافظه‌کاری داشته و در مقابل تمام نیروهای مخالف می‌ایستد.

جدول ۱۳: سه نگرش اساسی درباره تغییرات در جامعه

جهان	ایران	نمره
۱/۸	۰/۸	کل شیوه سازمان‌دهی جامعه ما باید با اقدام انقلابی به‌طور اساسی تغییر کند
۶/۳	۴	جامعه ما باید به تدریج با اصلاحات بهبود یابد
۱/۶	۵	جامعه کنونی ما باید شجاعانه در برابر همه نیروهای برانداز دفاع شود

ارزش‌های اخلاقی^۱

بخش ارزش‌های اخلاقی در پیمایش ارزش‌های جهانی بیشتر ناظر به خصوصیات منفی اخلاقی و نگرش مردم به آن‌ها است، درحالی که موج چهارم پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان هم به خصوصیات مثبت و هم منفی اخلاقی ایرانیان پرداخته است و تنها موارد منفی که در آن سنجش شده‌اند، دروغ، دورویی، کلاهبرداری و تنبلی هستند که شیوه طرح این موارد، سؤال از میزان فراگیری است. در بخش ارزش‌های اخلاقی پیمایش ارزش‌های جهانی

1. Ethical Values

سؤال اصلی میزان توجیه‌پذیری اخلاق و رفتارهای منفی است. براساس داده‌های پیمایش جهانی غیرقابل‌توجیه‌ترین اقدامات ممکن دزدی، خودکشی، کتک‌زدن زن ازسوی شوهر، گرفتن رشوه و هم‌جنس‌گرایی هستند. توجیه‌پذیرترین این اقدامات نزد ایرانیان مجازات اعدام و طلاق هستند، به این معنی که این اعمال بار منفی کمتری دارند. ناگفته نماند که تقریباً تمام این اقدامات نزد ایرانیان از میانگین جهانی قبح بیشتری دارند و شاید بتوان این مسئله را اخلاقی‌تر بودن نگرش ایرانی به معنای بیشتر بودن منع اجتماعی رفتارهای منفی دانست. تنها موردی که در این میان به دلیل تفاوت نوع نگاه جزء این دسته نیست، مجازات اعدام است که در ایران پذیرفته‌شده‌تر از تمام نقاط جهان است، درحالی‌که در بیشتر جهان به این مجازات نگاه منفی وجود دارد.

جدول ۱۴: فکر می‌کنید اقدامات زیر چقدر توجیه‌پذیر هستند؟

جهان	ایران	موارد
-۸/۲	-۹	دزدی و سرقت
-۶/۴	-۹	خودکشی
-۸/۳	-۹	کتک‌زدن زن ازسوی شوهرش
-۷/۸	-۸/۹	گرفتن رشوه در حین انجام‌وظیفه
-۳/۲	-۸/۷	هم‌جنس‌گرایی
-۸	-۸/۴	استفاده از تروریسم به‌عنوان یک ابزار سیاسی، ایدئولوژیک یا مذهبی
-۷/۹	-۸/۳	خشونت علیه دیگران
-۷/۵	-۷/۷	متوسل شدن به خشونت‌های سیاسی
-۶	-۷/۴	کتک‌زدن کودکان ازسوی والدین
-۱/۷	-۷/۳	رابطه جنسی قبل از ازدواج
-۷/۳	-۷/۱	تقلب در مالیات اگر فرصتش باشد
-۶	-۶/۳	نپرداختن کرایه حمل‌ونقل عمومی

جهان	ایران	موارد
-۴/۳	-۶/۲	سقط‌جنین
-۳/۵	-۵/۴	پایان‌دادن به زندگی بیماران لاعلاج به درخواست خودشان
-۵/۶	-۴/۳	مطالبه مزایای دولتی که حق دریافت آن‌ها را ندارید
-۱	-۴/۲	طلاق
-۳	۳/۱	مجازات اعدام

با وجود منع اجتماعی و نگاه منفی شدید به بی‌اخلاقی در جامعه، مردم ایران بیشتر از سایر نقاط جهان برای دولت حق شنود و نظارت اجتماعی قائل هستند و گویا این موارد را برخلاف سایر نقاط جهان جزء موارد منفی و ممنوعیت‌های اخلاقی و اجتماعی نمی‌پندارند. البته این گویه‌ها نیاز به سنجش مجدد در زمان حال دارند، چراکه نگرش به کنترل اجتماعی در جریان‌ات اغتشاشات و فیلترینگ اینترنت تغییرات مهمی کرده است.

جدول ۱۵: آیا فکر می‌کنید که دولت کشور شما باید حق انجام کارهای زیر را داشته باشد؟

جهان	ایران	نمره محق بودن دولت
۱/۶	۲/۸	افراد را در مناطق عمومی تحت نظارت ویدئویی قرار دهد
-۲/۸	۰	تمام ایمیل‌ها و هر اطلاعات دیگری که در اینترنت ردوبدل می‌شود را کنترل کند
-۳/۱	۰/۱	جمع‌آوری اطلاعات درباره هرکسی که در این کشور زندگی می‌کند، بدون اطلاع آن‌ها

سرمایه اجتماعی، اعتماد و عضویت سازمانی^۱

جدول ۱۶: به اکثر مردم می‌توان اعتماد کرد یا اینکه باید در برخورد با مردم بسیار مراقب بود؟

جهان	ایران
-۵/۲	-۷

1. Social Capital, Trust and Organizational Membership

از لحاظ شاخص اعتماد، ایرانیان با آنکه معتقدند باید در برخورد با مردم بسیار مراقب بود و از این نظر از میانگین جهانی نیز خود را محتاط‌تر می‌دانند؛ اما در عمل با توجه به شاخص‌های مختلف اعتماد باید این‌طور نتیجه‌گیری کرد که نسبت به میانگین جهانی، ایرانیان به گروه‌های مختلف به‌خصوص گروه‌های داخلی اعتماد بیشتری دارند.

جدول ۱۷: به افراد هریک از این گروه‌های مختلف تا چه میزان اعتماد دارید؟

جهان	ایران	موارد
۸/۴	۹/۱	خانواده خود
۲/۶	۳/۴	همسایگان خود
۳/۵	۴/۵	افرادی که شخصاً می‌شناسید
-۳/۷	-۳/۴	افرادی که شما برای اولین بار آن‌ها را می‌بینید
-۱/۱	۱/۲	پیروان ادیان دیگر
-۱/۹	-۳/۲	افرادی از کشورهای دیگر

نکته جالب این است که ایرانیان نسبت به دیگر نقاط جهان اعتماد کمتری به سازمان‌های بین‌المللی دارند و اعتماد ایشان بیشتر به سازمان‌ها و گروه‌های داخلی است. تفاوت اعتماد به گروه‌های داخلی و خارجی نیز در ایران نسبت به کلیت جهان چشمگیر است.

جدول ۱۸: چقدر به افراد گروه‌های مختلف اطمینان دارید؟

جهان	ایران	موارد
۱/۹	۴/۲	مساجد (کلیساها)
۲/۷	۷/۵	نیروهای مسلح
-۱/۷	۰/۸	مطبوعات
-۱/۱	۴	تلویزیون
-۱/۵	۰/۱	اتحادیه‌های کارگری
۱/۱	۵/۶	نیروی انتظامی (پلیس)

جهان	ایران	موارد
۰/۵	۳/۹	دادگاه (سیستم قضایی)
-۱	-۰/۳	دولت
-۳/۴	-۱	احزاب سیاسی
-۲/۳	۱/۴	مجلس
-۰/۵	۲/۶	سازمان‌های ارائه خدمات عمومی
۲/۶	۴	دانشگاه‌ها
-۰/۸	۲/۸	انتخابات
-۰/۸	-۰/۲	شرکت‌های بزرگ
۰/۶	۰/۴	بانک‌ها
۰/۹	۳/۶	سازمان‌های زیست‌محیطی
۱/۳	۲/۷	سازمان‌های زنان
۱/۵	۴/۳	سازمان‌های خیریه یا بشردوستانه
-۰/۵	-۱/۲	ملل متحد
-۱/۳	-۲/۷	صندوق بین‌المللی پول (IMF)
-۰/۷	-۲/۱	دیوان بین‌المللی کیفری (ICC)
-۱/۴	-۴/۸	سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)
-۰/۶	-۲/۹	بانک جهانی
۱/۴	-۲/۵	سازمان بهداشت جهانی (WHO)
-۰/۴	-۲/۷	سازمان تجارت جهانی (WTO)

بیشترین اعتماد ایرانیان به نیروی‌های مسلح، نیروی انتظامی، سازمان‌های خیریه یا بشردوستانه، مساجد و تلویزیون بوده است. در میان گروه‌های داخلی ایرانیان نسبت به احزاب سیاسی، دولت و شرکت‌های بزرگ بی‌اعتمادند. البته این وضعیت از سال ۲۰۲۰ تاکنون دچار تغییرات جدی شده است.

تلویزیون در این سال از نظر مردم با نمره ۴ قابل اعتماد بوده است. اگر

صداوسیما را معادل تلویزیون بدانیم، میزان اعتماد به آن طی چهار سال اخیر شدیداً افت کرده است و به سطح نمرات منفی رسیده است. البته این وضعیت برای تلویزیون‌های خارجی (ماهواره) نیز صادق است و نمرهٔ اعتماد به ماهواره حتی از تلویزیون داخلی نیز منفی‌تر است. اوضاع مطبوعات نیز بدتر شده در محدودهٔ منفی قرار گرفته است. علاوه بر این، مردم اعتمادی به شبکه‌های مجازی چه داخلی و چه خارجی ندارند. در این وضعیت باید گفت که اعتماد ایرانیان به رسانه‌ها و منابع دریافت اطلاعات کاهش چشمگیر داشته و ایشان به هیچ‌کدام از این موارد اعتماد زیادی ندارند. از لحاظ عضویت و فعالیت در سازمان‌های داوطلبانه، نتایج پیمایش ارزش‌های جهانی برای ایران و میانگین جهان تفاوت چشمگیری را نشان نمی‌دهد.

جدول ۱۹: وضعیت عضویت خود در سازمان‌های داوطلبانه

جهان	ایران	نمرهٔ فعالیت
۲/۸	۳/۲	نهاده‌ها، سازمان‌ها و مؤسسه‌های مذهبی (مسجد و کلیسا)
۱/۹	۱/۸	مؤسسه‌ها یا باشگاه‌های تفریحی و ورزشی، نظیر تیم‌های فوتبال
۱/۵	۱/۴	سازمان یا مؤسسهٔ هنری، موسیقی یا آموزشی
۱/۱	۱	اتحادیهٔ کارگری
۱	۰/۸	حزب سیاسی
۰/۹	۱	سازمان یا مؤسسهٔ محیط‌زیست
۱/۲	۰/۹	انجمن حرفه‌ای و تخصصی
۱/۳	۲/۱	سازمان‌ها و مؤسسه‌های بشردوستانه یا خیریه
۰/۸	۰/۶	سازمان‌ها و مؤسسه‌های حمایت‌کننده از مصرف‌کنندگان
۱/۱	۱/۵	گروه‌های همیار و حلقه‌های حمایتی
۰/۹	۰/۷	گروه‌های فعال در امور زنان
۰/۹	۱/۴	سایر نهاده‌ها، سازمان‌ها و مؤسسه‌ها

شادی و رضایت^۱

براساس داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی، ایرانیان به‌طور کلی از میانگین جهانی کمتر احساس رضایت و شادی می‌کنند و جز چند محور از میانگین جهان در این شاخص‌ها جایگاه پایین‌تری دارند. نمره شادی و رضایت ایشان نسبت به جهان کمتر از نصف است.

جدول ۲۰: در کل، شاد و راضی هستید؟

ایران	جهان
۲/۴	۴/۹

جدول ۲۱: نمره احساس رضایت

جهان	ایران	موارد
۳/۹	۳/۲	احساس آزادی و اختیار در انتخاب و هدایت مسیر زندگی
۳/۶	۱/۶	رضایت کلی از زندگی
۱/۶	۰	رضایت از وضعیت مالی خانواده

البته ایرانیان از جهت قرارداد داشتن در وضعیت دوران بحران و مشکلات زندگی نسبت به میانگین جهان فاصله زیادی ندارند؛ اگرچه هنوز خود را نسبت به کل در وضعیت نامناسب‌تری می‌بینند. ایشان به‌خصوص از جهت اقتصادی بیشتر خود را دچار مشکل می‌دانند.

جدول ۲۲: در ۱۲ ماه گذشته، هرچند وقت یک‌بار شما یا خانواده‌تان...؟

جهان	ایران	موارد
-۶/۷	-۵/۷	زمانی را بدون داشتن غذای کافی برای خوردن سپری کرده‌اید
-۶/۴	-۷/۱	در منزل خود از ترس جرم و جنایت احساس ناامنی کرده‌اید
-۵/۷	-۳/۴	زمانی را بدون داشتن دارو و دریافت خدمات پزشکی مورد نیاز سپری کرده‌اید
-۴/۵	-۲/۲	زمانی را بدون داشتن هیچ درآمدی سپری کرده‌اید

1. Happiness and Wellbeing

زمانی را بدون داشتن یک سرپناه سپری کرده‌اید	-۷/۳	-۸/۲
---	------	------

با وجود این تمام این نگرش‌های منفی، ایرانیان این‌طور حس می‌کنند که زندگی ایشان نسبت به والدین‌شان در سن مشابه بهبود یافته است و در این انگاره نسبت به جهان جلوتر هستید.

جدول ۲۳: نمره بهبود وضعیت فرزندان نسبت به والدین در سن مشابه

ایران	جهان
۳/۸	۳/۶

تصورات از امنیت^۱

جدول ۲۴: این روزها چقدر احساس امنیت می‌کنید؟

ایران	جهان
۵	۳/۶

امنیت در ایران و ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانی جایگاه خاص دارد. در سال ۲۰۲۰ ایرانیان بیش از غالب نقاط جهان احساس امنیت می‌کرده‌اند و این نگرش مثبت با وجود کاهش همچنان وجود دارد. ایشان به گفته خود کمتر از میانگین جهان در سال پیش از پرسش، قربانی جنایت شده‌اند.

جدول ۲۵: آیا شما یا خانواده‌تان در طول یک سال گذشته قربانی جنایت شده‌اید؟

نمره قربانیان جنایت	ایران	جهان
خود پاسخ‌گو	۰/۶	۰/۹
خانواده پاسخ‌گو	۱/۲	۱/۲

نمرات میزان تکرارپذیری جرم در محله پاسخ‌گو نیز در ایران تقریباً مشابه میانگین جهانی است و در مواردی همچون مصرف مشروبات الکلی، رفتار نژادپرستانه و تجاوز جنسی اوضاع بهتری دارد. در موضوع سرقت و فروش

1. Perceptions of Security

مواد مخدر، محلات ایران کمی بیش از میانگین جهانی شاهد این جرائم است.

جدول ۲۶: موارد زیر چند بار در محله شما اتفاق می‌افتد؟

جهان	ایران	نمره تکرار
- ۴/۱	- ۲/۷	سرقت‌ها
- ۲/۵	- ۷	مصرف مشروبات الکلی در خیابان
- ۶/۲	- ۶/۱	پلیس یا ارتش در زندگی خصوصی افراد دخالت می‌کنند
- ۶	- ۷/۳	رفتار نژادپرستانه
- ۴/۸	- ۳/۱	فروش مواد مخدر در خیابان
- ۴/۷	- ۴/۹	خشونت و دعوای خیابانی
- ۶	- ۶/۹	آزار و اذیت جنسی

شاهد دیگر احساس امنیت در میان ایرانیان این است که کمتر اقدامات پیشگیرانه جهت مقابله با جنایات انجام می‌دهند و در شاخص عدم حمل پول زیاد از میانگین جهانی بالاتر هستند. ایشان در خروج از خانه در شب‌ها از بیشتر نقاط جهان امکان و امنیت بیشتری حس می‌کنند و حتی به اندازه نصف میانگین جهانی نیز برای امنیت چاقو و اسلحه با خود حمل نمی‌کنند.

جدول ۲۷: کدام یک از کارهای زیر را به دلایل امنیتی انجام داده‌اید؟

جهان	ایران	نمره
۵/۸	۶/۳	عدم حمل پول زیاد
۵	۳/۹	ترجیح می‌دهم شب‌ها بیرون نروم
۰/۸	۰/۴	حمل چاقو، اسلحه یا سلاح دیگر

امنیت به معنای امنیت مرزی و نظامی نزد اذهان ایرانیان وضعیت بسیار خوبی دارد. ایشان با اخلاف بسیار جدی از دیگر نقاط جهان کمتر نگران انواع جنگ و حملات تروریستی هستند و این در حالی است که نگرانی کشورهای اطراف ایران همچون پاکستان، عراق

و ترکیه از این وضعیت بسیار زیاد است. اصلی‌ترین چالش ذهنی ایرانیان درباره امنیت چالش ازدست‌دادن شغل یا پیدا نکردن شغل است که میزان نگرانی از این موضوع و حس امنیت به آن در سال ۲۰۲۰ برابر بوده است؛ اما به نظر می‌رسد براساس داده‌های پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان در سال ۱۴۰۲ این وضعیت بدتر شده است و براساس آن افراد شاغل اگرچه بیشتر حس امنیت شغلی دارند؛ اما افرادی که شاغل نیستند به صورت جدی نگران این امر هستند.

جدول ۲۸: تا چه حد درباره شرایط زیر نگران هستید؟

جهان	ایران	نمره نگرانی
۲	۰	از دست دادن شغل خود یا پیدا نکردن شغل
۲/۶	- ۰/۸	عدم توانایی برای فراهم کردن آموزش خوب برای فرزندانم
۲/۶	- ۲/۶	جنگی که کشور من را درگیر کند
۲/۷	- ۱/۴	حمله تروریستی
۱/۳	- ۵/۸	جنگ داخلی

امنیت برای ایرانیان جایگاه بسیار ویژه‌ای دارد و انتخاب ایشان در دوگانه امنیت و آزادی در سال ۱۳۹۸ - ۱۳۹۹ امنیت بوده است که میزان این انتخاب بیش از پنج برابر گزینه آزادی بوده است. این وضعیت در سال‌های اخیر تغییر کرده است؛ اما اختلاف این دو گزینه چنان است که می‌توان مطمئن بود همچنان انتخاب ایرانی اول امنیت اوست. البته باید نسبت به تغییرات این روند نگران بود.

جدول ۲۹: بین آزادی و امنیت کدامیک را انتخاب می‌کنید؟

نمره اهمیت آزادی در ایران	نمره اهمیت امنیت در ایران	نمره اهمیت آزادی در جهان	نمره اهمیت امنیت در جهان
۱/۵	۸/۵	۳	۶/۸

نگران‌کننده‌ترین نقطه در نگرش ایرانیان به امنیت، تغییر پاسخ ایشان نسبت به سؤال «اگر جنگی رخ بدهد، آیا حاضرید برای کشور خود بجنگید» است. در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ پاسخ اکثریت ایرانیان به این سؤال بسیار مثبت بوده است؛ اما براساس موج چهارم پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، پاسخ مثبت مردم به این سؤال کمتر شده است.

جدول ۳۰: اگر جنگی رخ بدهد، آیا حاضرید برای کشور خود بجنگید؟

ایران	جهان
۷/۳	۶/۷

تصورات از مهاجرت^۱

بخش تصورات از مهاجرت در پیمایش ارزش‌های جهانی با موج چهارم پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان تفاوت اساسی دارد و علت آن است که در ارزش‌های جهانی قصد پژوهش بیشتر کشف نگاه مردم به مهاجران و مقوله مهاجرت است و در موج چهارم پیمایش ملی تلاش شده است تا میزان تمایل مردم به مهاجرت سنجیده شود. باوجوداین داده‌های پیمایش جهانی همچنان ارزشمند هستند.

جدول ۳۱: تأثیر مهاجران بر توسعه کشورتان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ایران	جهان
-۱	-۰/۲

به‌طور کلی باید گفت ایرانیان نسبت به پدیده مهاجرت اطلاعات کمی دارند و نسبت به فواید و نقاط مثبت آن کمتر آگاه‌اند. باوجوداین ناآگاهی نسبت به فواید مهاجران، ایشان درباره چالش‌ها و خطرات مهاجران نگاه مثبت‌تری دارند، درحالی‌که میانگین جهانی نگرانی بیشتری نسبت به درگیری‌های اجتماعی و افزایش جرم و جنایت مهاجران دارد. نگرانی جدی مردم ایران درباره مهاجران مسئله افزایش بیکاری نیروهای بومی است.

جدول ۳۲: دربارهٔ موضوع مهاجرت و تأثیر آن بر توسعهٔ کشور، نظرتان دربارهٔ گزاره‌های زیر چیست؟

جهان	ایران	نمرهٔ موافقت
۱/۸	۱/۵	مهاجران به کارهای ضروری و بااهمیتی که نیروی کار بومی انجام نمی‌دهد، اشتغال دارند
۲/۶	۰/۶	تنوع فرهنگی را تقویت می‌کند
۱/۴	- ۱/۶	میزان جرم و جنایت را افزایش می‌دهد
۲	۰/۲	به پناهندگان سیاسی که در جاهای دیگر تحت تعقیب هستند، پناهندگی می‌دهد
۱/۳	۱/۷	خطرات تروریسم را افزایش می‌دهد
۳/۸	۲/۷	به مردم کشورهای فقیر زندگی بهتری ارائه می‌دهد
۱/۹	۴/۳	بیکاری را افزایش می‌دهد
۲/۲	- ۲	منجر به درگیری اجتماعی می‌شود

نکتهٔ دیگر دربارهٔ پدیدهٔ مهاجرت این است که ایرانیان تقریباً دو برابر بیشتر نسبت به میانگین جهانی معتقدند که دولت باید سخت‌گیری بیشتری در مجوز دادن برای ورود مهاجران به کشور داشته باشد.

جدول ۳۳: میزان اجازهٔ دولت برای باز گذاشتن یا بستن درهای کشور به روی مهاجران و کارگران خارجی

ایران	جهان
- ۱/۳	- ۰/۷

نگاه ایرانیان به مهاجران و مهاجرت در سال‌های اخیر حتماً دچار تغییرات مهمی شده است؛ چراکه در سال‌های اخیر ایران هم در امر مهاجرت‌پذیری و هم مهاجرت‌فرستی تغییراتی داشته است و ورود موج جدید مردم افغانستان به ایران باعث تحول منفی یا مثبت نگاه‌ها به مهاجرین بوده است که باید سنجیده شود.

آشنایی با منظر پژوهش‌های جهانی به وضعیت ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان و فهم جایگاه ایران در نسبت با شاخص‌های عمومیت‌یافته بین‌المللی، از جمله الزامات سیاست‌گذاری هوشمندانه و همه‌جانبه‌نگر است. یکی از مهم‌ترین مطالعات فرهنگی-اجتماعی مشهور دنیا، وضعیت ارزش‌های کشورهای مختلف جهان است. در این گزارش تلاش شده است تا ضمن بیان کاستی‌ها و انتقادات، نگاه جهان به وضعیت ارزش‌ها و هنجارهای ایران و وضعیت آن در میان شاخص‌های مختلف فرهنگ در تطبیق با نتایج بومی مراکز افکارسنجی و رصد فرهنگی داخلی کشور توصیف گردد.

